

Blir fremtidens stemmer hørt av klimapolitikkens ansvarlige?

Av Mette Newth

Nylig ble prosjektet «*Voices of the Future: Values and Visions of Norwegian Youth on Responses to Climate Change*» presentert av Karen O'Brien og Elin Selboe ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO. For alle som er opptatt av å sikre en best mulig klimaframtid for dagens barn og unge, kommer «Framtidens stemmer» som bestilt.

Hva vet vi *egentlig* om hvordan norske ungdommer vurderer sin framtid i lys av klimaendringene? Lite, vil vel de fleste av oss innrømme, selv om vi kjenner meninger i egne familier, organisasjoner, på sosiale medier eller pressen. Dagens klimapolitikk, både nasjonal og internasjonal, virker kortsynt og hensynsløs i forhold til våre etterkommere. Ikke rart da om mange unge føler seg maktesløse. Likevel, kampen for framtidens klima står *nå*, og den har ingen råd til å tape. Aller minst de som i så fall må leve med konsekvensene.

Desto viktigere er denne bredt anlagte undersøkelsen av hva 13 og 19 åringer tror om sine muligheter til å delta i og påvirke framtiden, om hvordan de gjør seg hørt, hva som fremmer eller hemmer et aktivt klimapolitisk engasjement, og hvilke konsekvenser neglisjering av framtidens stemmer kan få.

Nye roller for ungdom i et samfunn preget av klimaendringer

«Vi vil utforske norsk ungdoms tro, verdier og grunnsyn, samt variasjoner på tvers av klasse, kjønn, etnisitet/ minoritet og religion. Prosjektet tar sikte på å identifisere mulighetene og vilkårene for ungdoms innflytelse og politiske engasjement, og hvilke faktorer som fremmer ansvarsbevissthet og en miljøbevisst samfunnsånd.» Sier prosjektledelsen. Og videre: *«Vi ønsker å forstå norsk ungdoms rolle i å fremme samfunnsmessige endringer som er nødvendige for å reagere på klimaendringer, samt mulige konsekvenser av å marginalisere dem eller utelate deres stemmer.»*

Dette er viktige spørsmål å få svar på, for alle vet jo at engasjerte barn og unge er samfunnets mest dyrebare kapital.

I tillegg til prosjektets spekter av datainnsamlingsmetoder, bygger «Framtidens stemmer» på eksisterende statistikk og litteratur. Et svært viktig bidrag i så måte er den newzealandske statsviteren Bronwyn Haywards nye bok, *“Children, Citizenship and the Environment: Nurturing a Democratic Imagination in a Changing World”* – som hun presenterte i forbindelse med lanseringen av det norske prosjektet.

Hayward tar utgangspunkt i at dagens barn møter flere vanskelige, kryssende utfordringer: ødeleggende miljøendringer, svekkede demokratier, økende sosiale forskjeller, en global økonomi som er preget av uhørt høy ungdomsarbeidsløshet, og uholdbar ressursutbytting.

Tross dette, sier Hayward, har unge verden over tatt til gatene og demonstrert handlekraft og endringsvilje. Spørsmålet er hvordan vi i nyliberalistiske samfunn best kan støtte dem, eller mer presist sagt, hvordan vi best oppfyller det som vel med rette kan kalles din og min borgerplikt – gjøre vårt beste for at etterkommere og kloden har en bærekraftig framtid.

Tenke og handle lokalt og globalt

Haywards argumenterer overbevisende for hvorfor unge må tas på alvor som politiske aktører i en verden i endring, medborgere som må settes i stand til å takle de store problemene vi har skapt. Det er selvsagt utmerket at barn er flinke til å slå av lys og resirkulere, men en individuell og lokal miljøbevissthet skraper bare i overflaten på de uholdbare underliggende strukturene som miljøødeleggelsene er en del av, sier hun.

«I førti år har det velbrukte mantraet «tenke globalt - handle lokalt» vært effektivt i miljøopplæring og for aktivister, men vi kan nå trenge å erstatte det med «tenke og handle lokalt og globalt» Roger Hart i forordet til «Children, Citizenship and the Environment».

Hovedbudskapet hennes er at vi alle – skole/forsatte/samfunn – må bidra til å dyrke og styrke de demokratiske redskapene barn og unge trenger for å forholde seg bevisste, kreative, kritiske og kollektivt handlekraftige til de interrelaterte problemene vår generasjon har skapt. Hennes modell for opplæring av miljøbevisste samfunnsborgere kaller hun **SEEDS: Social agency, Environmental Education, Embedded justice, Decentred deliberative democracy and Self transcendence**, dvs. læringsmodellens viktigste komponenter.

«Fokus i denne boken ligger på barns kollektive handlinger, det er et svært velkomment steg vekk fra den omfattende psykologisk baserte litteraturen fra 1970-tallet om hvordan det enkelte barnet kan bidra til å redde kloden ved hjelp av personlige handlinger.» Roger Hart i forordet til «Children, Citizenship and the Environment».

Haywards engasjerende bok forholder seg til et omfattende internasjonalt forskningsmateriale og en bred diskusjon om barns vilkår, både i forhold til rettigheter, som medmennesker og unge borgere. Samtidig har hun lyttet nøye til barns erfaringer i New Zealand, et land hvor unge – ifølge henne – ofte uttrykker et sterkt personlig ansvar for kloden, men der svært mange lever under elendige sosiale forhold.

Under arbeidet med boka ble storbyen Christchurch for andre gang rammet av kraftig jordskjelv. Barnas opplevelser av katastrofene og erfaringer med fellesskapet som oppsto gir Haywards prosjekt ekstra tyngde.

I september 2010 og februar 2011 ble Christchurch, N. Z rammet av dødelige jordskjelv og tilsammen 8000 mindre etterskjelv. 22.2. 2011 betegnes som den mørkeste dag i byens historie. Selv om skjelvet ikke var det kraftigste (6,2 på Richters skala), ble det utløst kun 5 km under overflaten og rett under en allerede hardt rammet by. Katastrofen som tok 200 liv ble forsterket av løsmasser under bebyggelsen.

Visst er Haywards løsninger både dristige og krevende, men også befriende. Det er på høy tid at vi som foresatte og som samfunn virkelig erkjenner hvilke store byrder våre etterkommerne arver. I kampen for rettferdighet mellom generasjonene må menneskehetens beste redskap tas i bruk; kunnskap og utforsking, fornuft og følelser.

Som det vil fremgå, er det klare likhetstrekk mellom det norske prosjektet «Framtidens stemmer» og det newzealandske. Aldersmessig er det forskjell: hhv. 13 og 19 år (N) og 8 til 12 (N.Z), men utvalget av respondenter i Norge likner New Zealands; urfolk, nyinnflyttede og hvit majoritetsbefolkning.

En mer subtil likhet mellom våre land med små befolkninger er nærheten til Jordas kalde tvillinger Arktis og Antarktis. Vi vet i dag svært lite om hva barn – eller voksne for den saks skyld - i nord og sør føler av tilhørighet til eller ansvar for å verne de sårbare, og for kloden så nødvendige polene. Antarktis var ikke et tema i Haywards New Zealand-prosjekt, ei heller er vel Arktis et spørsmål i « Framtidens stemmer». Men kanskje kan det en dag bli et prosjekt. I alle fall vil vern av Jordas poler være et ypperlig klimaaktivistsamarbeid mellom Norge og New Zealand, som skreddersydd for slagordet «tenke og handle lokalt og globalt».

Boka «Children, Citizenship and the Environment: Nurturing a democratic imagination in a changing world» er utgitt på Routledge forlag i juni 2012: www.routledge.com/sustainability

Brownyn Hayward er seniorforleser i statsvitenskap ved universitetet i Canterbury, N.Z, og har blant mye annet forelest internasjonalt i 20 år om miljøpolitikk, samfunnsdeltakelse og unges borgerskap, og hun har arbeidet med miljøpolitikk, undervisning og barne- og ungdomspolitik i N.Z,USA,UK og Norge.

Brownyn Haywards blogg: <http://growing-greens.blogspot.co.nz/>